

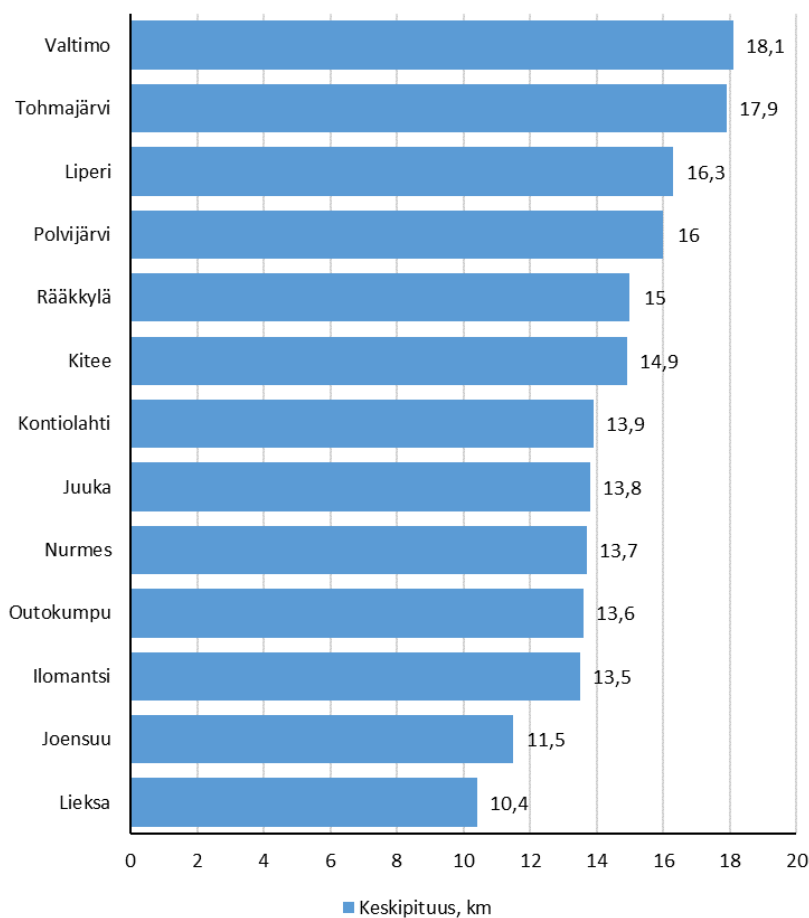
PUHTI-tilastomylly 3/2019

PUHTI - Muuttuvat yritystoiminnan muodot Pohjois-Karjalan maaseudulla -hanke

Työmatkat Pohjois-Karjalassa

Työmatkat ovat pidentyneet ja yhä useammalla työpaikka sijaitsee eri kunnassa kuin asunto. Käsitteellisesti pitkän työmatkan raja on häilyvä, sillä työmatkoja on mitattu sekä työmatkaan käytetyllä ajalla että työmatkan pituudella. Jo 20 kilometrin työmatkaa on pidetty pitkänä yhteiskunnallisten kustannusten kannalta. Varsin yleisesti pitkän työmatkan rajana on kuitenkin pidetty 50 kilometrin pituista tai yli tunnin kestävästä yhdensuuntaista työmatkaa.

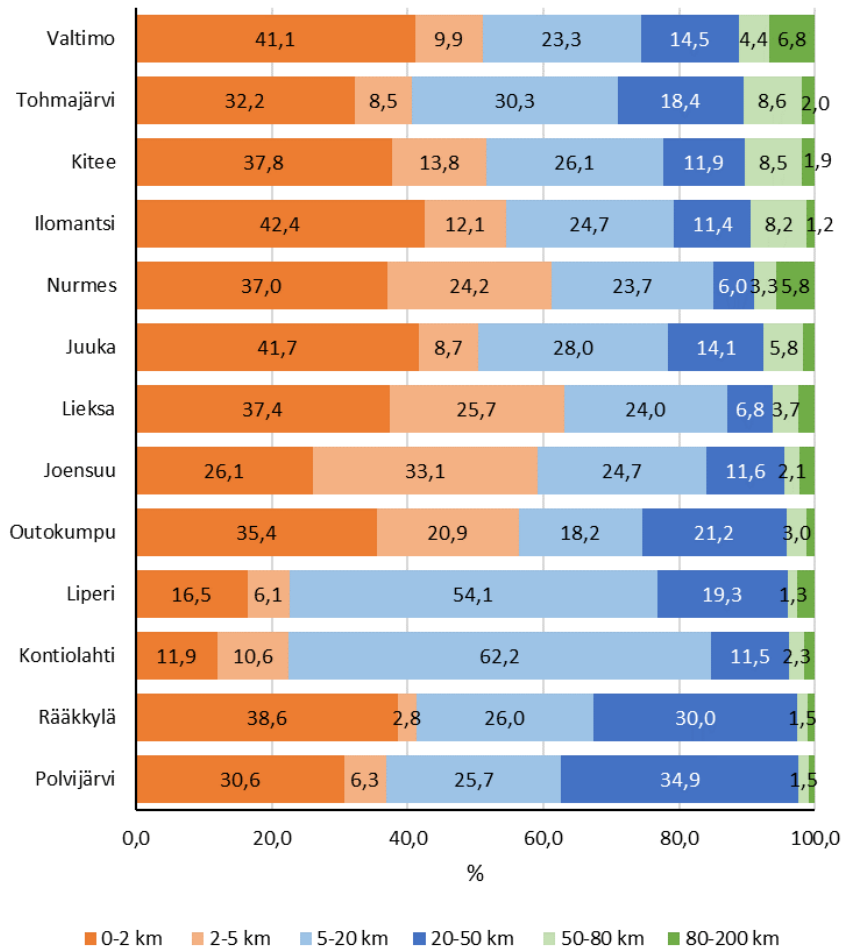
Vuonna 2015 (uusin saatavilla oleva tieto) suomalaisten keskimääräinen työmatka oli noin 14 kilometriä. Työmatkojen keskipituus on puolitoistakertaistunut vuodesta 1990. Tämä johtuu pääasiassa kolmesta tekijästä: työssäkäyntialueiden laajentumisesta, kaupunkiseutujen välisen työmatkojen lisääntymisestä sekä työpaikkojen erikoistumisesta. (Findikaattori, Tilastolähteet: Suomen ympäristökeskus SYKE ja Tilastokeskus <https://findikaattori.fi/fi/70>.)

Kuvio 1. Työmatkojen keskimääräinen pituus Pohjois-Karjalan kunnissa vuonna 2015

Lähde: Elinympäristön tietopalvelu Liiteri, Tietolähteet: Tilastokeskus

Pohjois-Karjalassa asuneista työllisistä valtakunnan keskiarvoa pidempiä työmatkoja kulkivat valtimolaiset, tohmajärveläiset, liperiläiset, polvijärveläiset, rääkyläläiset ja kiteeläiset. Valtimo, Rääkylä, Polvijärvi ja Kitee ovat ydinmaaseutua ja Tohmajärvi on harvaan asuttua maaseutua. Liperi kuuluu kuntapohjaisessa kaupunki-maaseutu-luokituksessa kaupungin läheiseen maaseutuun. Työmatkan keskimääräinen pituus oli lyhin Lieksassa asuvilla (10,4 km) ja toiseksi lyhin Joensuussa asuvilla (11,5 km).

Kuvio 2. 0–200 kilometriä pitkät työmatkat Pohjois-Karjalan kunnissa vuonna 2015

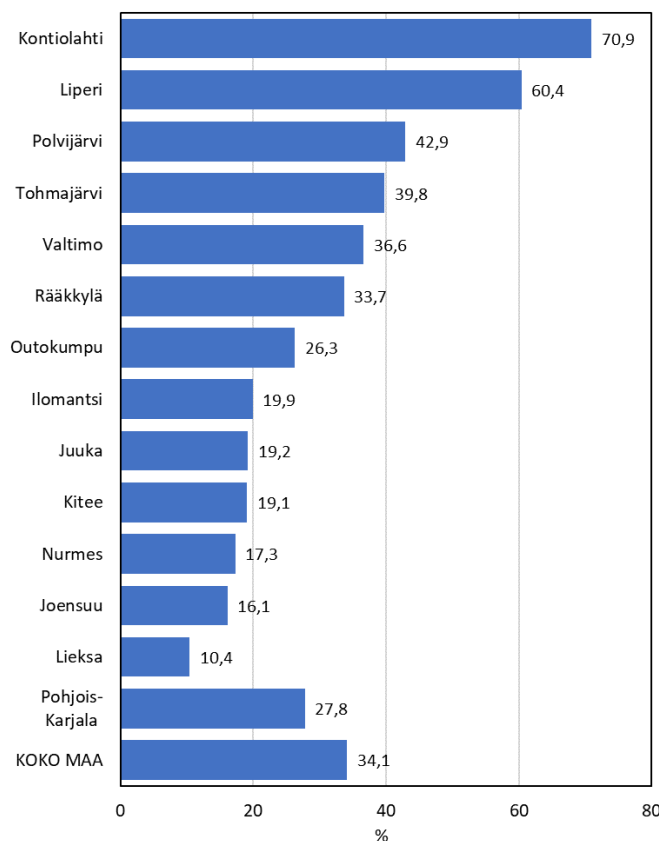
Lähde: Elinympäristön tietopalvelu Liiteri, Tietolähteet: Tilastokeskus

Pitkien — yli 50 kilometrin — työmatkojen osuus 200 kilometriä alittavista työmatkoista oli 11 prosenttia Valtimolla ja Tohmajärvellä. Pikien työmatkojen osuus oli 9–10 prosenttia Kiteellä, Ilomantsissa ja Nurmeksessa. (Kuvio 2.)

Oman kunnan ulkopuolella työssäkäyvät

Kaupungin läheisen maaseudun kunnissa — Kontiolahdella (71 %) ja Liperissä (60 %) — pendelöijien eli asuinkunnan ulkopuolella työssä käyvien osuudet olivat suurimmat. Pohjois-Karjalassa maakuntakeskuksen ympärille on muodostunut laaja seutuistunut työssäkäyntialue¹, joten Joensuussa käydään töissä laajalta ympäröivältä maaseudulta. Kontiolahdella asuvista työllisistä kävi työssä Joensuussa 61 prosenttia ja Liperin työllisistä 46 prosenttia. Lisäksi Joensuun työssäkäyntialueeseen kuului viisi muuta kuntaa: Polvijärvi (24 % työllisistä pendelöi Joensuuhun), Tohmajärvi (18 %), Rääkkylä (17 %), Ilomantsi (15 %) ja Outokumpu (12 %). (Kuviot 3 ja Kartta 1.)

Valtimo, jonka työllisistä 23 prosenttia pendelöi vuonna 2016 Nurmekseen, kuuluu Nurmeksen työssäkäyntialueeseen. Kuntaliitoksen myötä tämä kuntienrajat ylittävään työssäkäyntiin pohjautuva työssäkäyntialue häviää ja Pohjois-Karjalaan jää ainoastaan yksi työssäkäyntialue. Työssäkäyntialueisiin kuulumattomat kunnat (Juuka, Lieksa ja Kitee), joista työssäkäynti muissa kunnissa on vähäistä, sijaitsevat kauimpana maakuntakeskuksesta. (Kartta 1.)

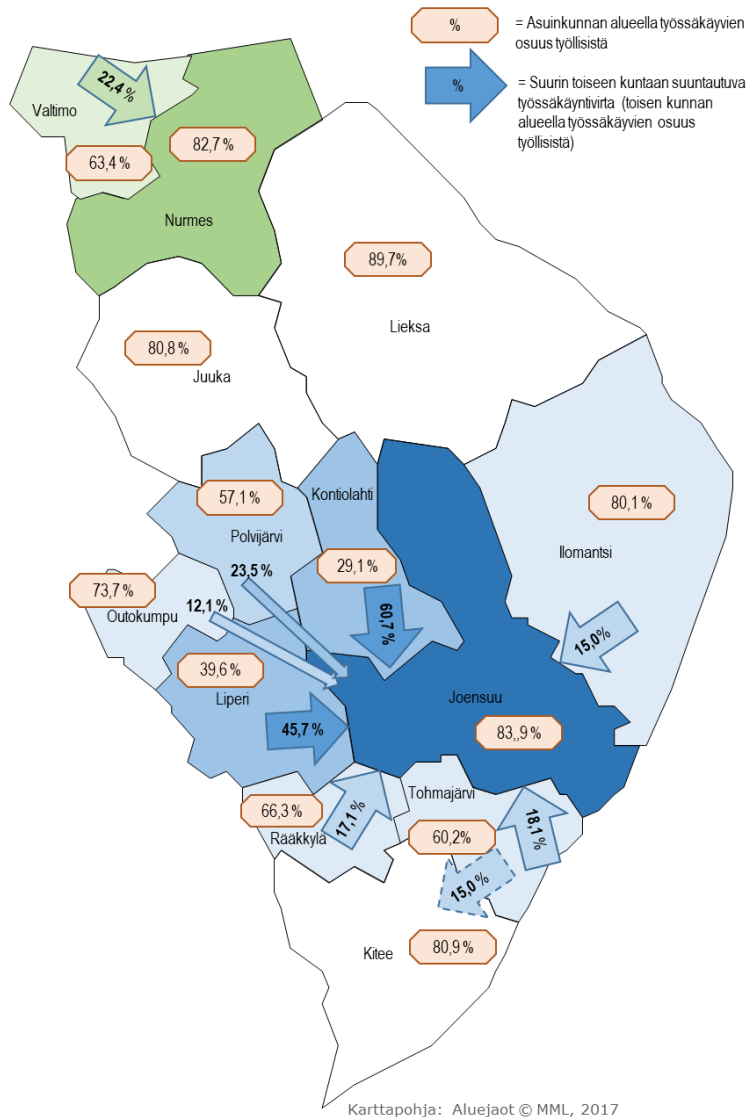

Kuvio 3. Asuinkunnassa työssäkäyvät työlliset Pohjois-Karjalan kunnissa vuonna 2016
Lähde: Tilastokeskus, Maaseutuindikaattorit

¹ Työssäkäyntialue muodostuu keskuskunnasta ja siihen vähintään 10 %:n osuudella pendelöivistä kunnista. Keskuksunta muodostuu, jos siihen pendelöi vähintään yksi kunta eikä keskuskunnasta pendelöi yli 25 prosenttia sen koko työllisestä työvoimasta mihinkään muuhun kuntaan. (Tilastokeskus <http://www.stat.fi/meta/kas/tyossa-kayntialu.html>)

Pohjois-Karjalan työssäkäyntialueet (vuoden 2016 pendelöintivirrat)

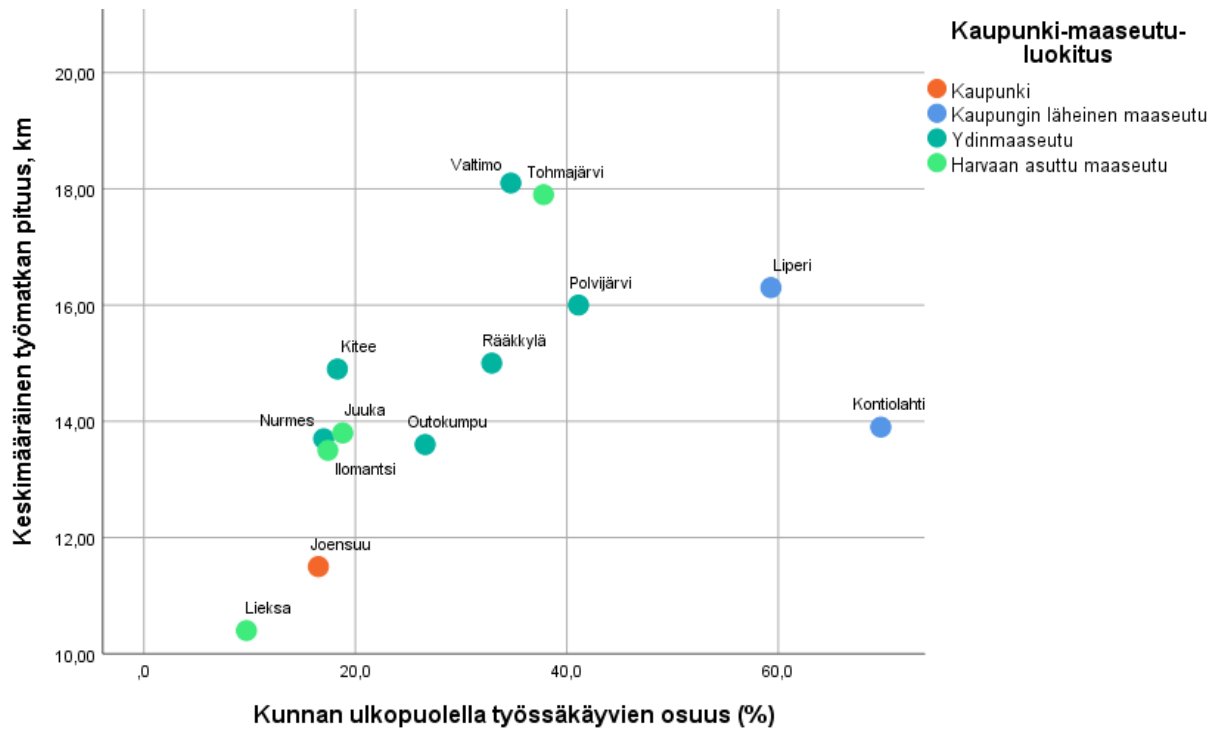
Joensuun työssäkäyntialue: Joensuu, Kontiolahti, Liperi, Polvijärvi, Raakkylä, Tohmajärvi, Ilomantsi ja Outokumpu
Nurmeksen työssäkäyntialue: Nurmes ja Valtimo

Kartta 1. Pohjois-Karjalan työssäkäyntialueet 2016

Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti

Pendelöinti Joensuuhun on lisääntynyt huomattavasti. Joensuun työssäkäyntialueeseen kuului vuonna 2001 Kontiolahti, Liperi, Polvijärvi ja nykyisin Joensuuhun kuuluvat kunnat: Eno (11 %), Kiihtelysvaara (28 %) ja Pyhäselkä (40 %). Vuonna 2001 Kontiolahtelta pendelöi Joensuuhun 43 % ja Liperistä 26 prosenttia työllisistä. Polvijärvi on kuulunut Joensuun työssäkäyntialueeseen vuodesta 1995, jolloin Polvijärven työllisistä 10 prosenttia pendelöi Joensuuhun.

Kuvio 4. Kunnan ulkopuolella työssäkävien osuus (%) vuonna 2015 ja keskimääräinen työmatkan pituus (km) vuonna 2015 Pohjois-Karjalan kunnissa

Lähde: Tilastokeskus, StatFin-tietokanta, Kuntien avainluvut; Elinympäristön tietopalvelu Liiteri, Tietolähteet: Tilastokeskus

Toisen kunnan alueella työssäkäynti (pendelöinti) ei välttämättä tarkoita sitä, että pendelöijillä olisi muita pitempi työmatka. Pendelöijien osuus työllisistä oli suurin Kontiolahdella (70,9 %), mutta kontiolahtelaisten työllisten keskimääräinen työmatka oli alle 14 kilometriä. (Kuvio 4.)